

Letem světem doktorandských výzkumů

Jiřina Hofmanová

IV. doktorandské symposium v Telči. 6.–7. 10. 2017, pořádala Katedra divadelních studií Filozofické fakulty Masarykovy Univerzity.

Přímo v historickém centru Telče se 6. a 7. října loňského roku odehrálo již čtvrté doktorandské symposium. Katedra divadelních studií FF MU tak navázala na nepravidelné setkávání doktorandů napříč humanitními obory konající se v Mikulově. Kromě oborů divadelního zaměření z Masarykovy univerzity, Univerzity Karlovy, Vysoké školy múzických umění (Bratislava) a Akademie umenia (Bánská Bystrica) se konference zúčastnili i studenti a studentky etnologie, germanistiky a Ústavu slovenskej literatúry SAV.

Konferenci zahájila *Zuzana Rozwalka* příspěvkem o inspiracích japonským divadlem v kjógenu Julia Zeyera *Lásky div*. Dle autorčina soudu se práce s východními vlivy na díle podepisuje spíše povrchně a slouží jako exotická dekorace lyrizujícího a romantizujícího příběhu, v němž navíc (a v přímém protikladu k originálním kjógenům) absentuje humor.

Druhý referát nabídl statistický pohled do dramaturgie opery ND v období normalizace. *Kateřina Řeháková* ukázala, že povinné tituly operní repertoár nezasáhly zdaleka tolik jako činohru a plánované premiéry měly nesporný dramaturgický potenciál stát se kvalitními inscenacemi. Přesto se tak většinou nestalo. První blok uzavřela *Věra Velemanová* reflexí tvoření a uspořádávání archivu žijícího scénografa Jana Duška. Věnovala se především problematičnosti práce s množstvím neutříděného materiálu. Nabídla také pohled

do již zpracovaných pramenů s krátkou charakterizací Duškovy akční tvorby (velká součinnost s režisérem, souznění s hereckým typem).

Z následné diskuse vyplynulo především upřesnění možných důvodů nízké kvality produkce opery ND. *Řeháková* ji přisoudila kromě nedostatku režijních osobností také mechanismu provozu a administrativě. *Klára Škrobánková* připomněla roli cenzury v celém procesu.

Druhý blok otevřel *Vít Mrázek* zabývající se fenoménem tragického hrdiny. V průběhu stanovených 20 minut stihl věnovat alespoň jednu citaci každému významnému pojetí tragického hrdiny od antiky po filozofii Jana Patočku. Dynamičtější a obsahově uzavřenější referát představila *Marika Kecskésová*. Sama praktikující zdravotní klaunka zevrubně přiblížila fungování této organizace, jež má na Slovensku delší a bohatší tradici než u nás. Největší pozornost věnovala vývoji herce k této specifické profesi, jež zahrnuje především seberozvoj (ať už osobnostní nebo schopností – hra na hudební nástroj, akrobacie, artistika) a také základní medicínskou orientaci. Etnolog *Martin Sítek* blok uzavřel tématem ochotnického a amatérského divadla. Snažil se tento fenomén nahlédnout nejprve historicky a poté z hlediska současné spolkové činnosti, kde divadlo splňuje výchovné a socializační funkce, dává prostor sebererealizaci a vytváří pocit sounáležitosti. Na závěr se také pokusil o definování

rozdl mezi divadlem ochotnickm a amatrskm.

Druh diskuse se nejprve věnovala náro- km povolání zdravotního klauna na her- ce, které se nekryjí s „běžnou“ divadeln tvorbou, a upřesnila sebepoznávání klau- n (individuln i kolektivn psychologick seance). *Tatjana Lazorkov* poté upozor- nila na divadeln-teoretick nedostatky Ztkovy terminologie a jeho definic.

Nejvtř pozornost nicméně diskutu- jící věnovali Mrzkovu prspvku. *David Drozd* zpochybnil platnost filosofických konstruktů pro realitu divadla, *Martina Musilov* v reakci na předloženou meto- dologii práce věnovala pozornost mozn záměně práce hereckých osobností za re- ůijn koncepci a připomněla složitost kle- nutí tragick postavy. *Eliška Polckov* se vymezila vůči absenci citovan novjřch teoretiků propojujících pohled klasick fi- lologie a teatrologie. Škrobánková zakon- ila diskusi poznámkou, že by se fenomén tragického hrdiny neměl omezovat pouze na antiku.

Sobotní program zahájila *Petra Kovalckov* s tématem rituálu coby zdroje autenticity na jeviřti. Nejprve se věnovala historii ritu- lu, a pedevřm jeho vazbě na vzdělávání a výchovu. Poté rituál představila jako mozn utlumen emočních dopad po- tenciln traumatických událostí. Sv po- znatky o rituálu hodlá uplatnit v autorsk inscenaci. Ucelenm, le nronm pr- spvkem pokračoval *Tomř Kubart*. Snažil se vyrovnat s různými pojetími a defini- cemi performance a happeningu. Prořel jejich historií od poloviny 20. století po současnost a srovnával pedevřm pohle- dy antropologick a estetick. Ukázal, jak komplikovan je hledání pevného rozdle- n, a poukázal na vágnost pouzvn těchto

termínů dneřnmi divadelními publicisty. *Jan Trna* poté představil dramatickou tvor- bu řvcarskho spisovatele Lukase Brffu- se. Soustredil se na hry provokující svými eticko-společenskými otázkami, jako je se- xualita lid s psychickou poruchou či tma eutanazie. Konstatoval, že autor traktuje tyto problémy bez patosu a zmrn pro- vokativn/extrmn.

V diskusi se nejvíce řeřil Trnv pr- spvek, a to formou doplnujcch dotazů ohledně minimálního uvdn Brffu- sovch her u nás, nepočetných českých a poetnjřch jinojazyčných peklad i poměru mezi „řvcarskost“ a „němec- kostí“ jeho del. Trna soud, že v drama- tech se Brffuss nijak nevyřazuje z obec- nho německo- jazynho kontextu (na rozdíl od své esejistiky, kde je jeho původ jasn patrn).

Dalř, ist slovensk blok otevřela *An- drea Draganová* prspvkem o hře *Tolsto- vec* Vladimíra Krivoře. Drama dnes zapo- menutho autora z roku 1906 na zklad reálného prpadu lkre Alberta Škarvana ukazuje odvrat hlavního hrdiny (i drama- tika samotného) od Tolstého filosofie. *M- lan Zvada* se věnoval znmjřmu sloven- skému autorovi Peteru Karvařovi. Snažil se přibližit různé pohledy na tuto osobnost, jeho proměny v různých obdobích života (a komunistického reůimu) a nastínit mozn- nosti vyprávěcích strategií, jeů by vedly spáře k pochopení neů k souzen Karvaře. Mnoho prnosnch poznatků se nicméně ztratilo ve Zvadov neuprosn rychlm přednesu. *Katarína Cupanov* pak nabd- la exkurz do slovensk expresionistick dramatiky. Je autoři se vymezovali proti realismu a pozitivismu předcházejících let pomocí abstrakce, hry s jazykem postav personifikujcch vlastností či vnitřn stavy, ale také třeba historick epochy (hra *Homo*

Sapiens). Cílem byla snaha o relativizaci tradičních hodnot.

Poslední část doktorandské konference započal *Radan Dolejš* referátem o posledních dnech Karla Hašlera. Věnoval se nejprve životopisným informacím a posléze předestřel jeho osobní a uměleckou rezistenci vůči nacistům i nejpravděpodobnější varianty jeho konce v koncentračním táboře Mauthausen. *Dita Lánská* poté představila stav svého zkoumání o počátcích českého myšlení o divadle. Největší důraz kladla na Otakara Hostinského, zkoumání jeho pozůstalosti, ale také na vlivy jeho předchůdců. Konferenci zakončila *Klára Bělohoubková* s tématem amerických aktivit Jiřího Voskovce. Nejvíce se

rozhovořila o jeho hře *Speak to me* (1962), kde lze nalézt problematiku spojenou se seriálovou tvorbou a reality TV.

Setkávání určené výhradně doktorandům a omezené pouze na sepětí s divadlem má dvě velká pozitiva. Kromě implicitně daného rozletu témat, který může ukázat nejen nepřeborné množství úhlů pohledů na divadlo a jevy s ním spřízněné, se tu také nabízí možnost vidět a komentovat výzkum v jeho průběhu. Účastníci tak získávají postřehy, podněty i kritické připomínky mimo komfortní zónu svého školitele, díky čemuž může jejich (nejen) disertační práce mnohé získat.